

PROJECTES SOCIALS

Paisatges d'horta

El Parc Agrari del Baix Llobregat es considera un dels millors exemples de gestió intel·ligent dels recursos de l'àrea metropolitana de Barcelona, amb un autèntic rebost alimentari enmig d'infraestructures de tota mena. XAVIER BERTRAL

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

El Hicham cargola i es carrega la mànegua a l'espatlla, mentre el Bachir transporta l'aixada. Seguits pels seus companys, enfilen el camí cap a l'hort social impulsat per l'Ajuntament de Premià de Dalt. El conreen onze persones, la majoria peons d'obra foragitats del món laboral per la crisi. Mentre busquen feina, els enciam i les bledes que han plantat els permeten portar un plat a taula, i la rutina i la responsabilitat de la terra els amorteixen el cop de l'atur, segons explica Núria Riera, coordinadora de Serveis Socials al municipi.

Com a Premià, molts altres pobles catalans aposten per l'agricultura social. El conreu de la terra per ajudar persones en risc d'exclusió ja és un fenomen emergent. Així ho defineix una recerca feta l'any passat per investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i la fundació Cedricat, que n'identifica un centenar d'experiències al país.

Llaurar-se un nou futur

El Bachir rega les patates mentre el Hicham assenyala el planter de tomàquets, carbassons i pebrots que faran créixer a la primavera. "Abans buscava feina avorrit i deprimat. Ara penso en l'hort", explica aquest marroquí que fa dos anys que està a l'atur. Al seu costat, el Carlos, extreballador de la construcció que fa quatre anys que no té feina, també aprecia com l'hort l'ajuda a superar la frustració. "Tens un horari, una rutina. Em relaxa", comenta, men-

L'hort i l'aixada: noves eines per recuperar les víctimes de la crisi

Més de 2.200 persones en risc d'exclusió participen en projectes d'agricultura social i aprenen un nou ofici

tre renya amistosament un company que li mulla els peus.

Els pagesos de l'hort social de Premià perceben la renda mínima d'inserció o altres subsidis. Quan a l'estiu acabin el curs d'agricultura ecològica, somien a transformar aquest projecte ocupacional en una activitat productiva. El seu model és l'hort social que fa tres anys que funciona a Llinars del Vallès, gestionat per la cooperativa Tarpuna. Allà, una seixantena de persones han après a conrear fruites i verdures de manera ecològica i ara una desena planegen constituir-se en associació i vendre els seus productes en fires i mercats. És la llavor d'una nova vida professional.

"La terra és el nostre passat, però ara també serà el nostre futur", afirma Antonio Pérez, de 59 anys, extreballador de l'hostaleria i un dels impulsors de la futura associació. "Advoco pel dret universal a una

Emergent A Catalunya hi ha un centenar d'iniciatives d'agricultura social

parcel·la, perquè tothom es pugui produir el seu propi aliment", reivindica l'Antonio, mentre gesticula i desperta la Pirata, la gata que manté a ratlla els talps. "Ens ha sortit de Podem", bromeja l'Antònia, que amb 44 anys també busca en la ruralitat una alternativa. "Abans estava de molt mala lluna. Estar a l'atur és molt dur i això és com una teràpia", reconeix.

A més d'aquest projecte, l'enginyer agrònom i director de la cooperativa Tarpuna, Josep Maria Vallès, explica que gestionen horts a Terrassa i Granollers, on conreen la terra persones ateses per Càritas. Els horts socials es multipliquen. En els últims dos anys l'ONG Humana ha aportat ajuts a onze projectes a Catalunya i ara gestiona horts propis a Lliçà d'Amunt i Cornellà, on aturats, discapacitats, toxicòmans en rehabilitació i particulars conreen per a l'autoconsum. "Volíem tota

classe de perfils per fomentar la igualtat", explica Damiana Conde, responsable del projecte. Amb nous projectes a l'horitzó, tant Conde com Vallès perceben un interès creixent per aquest tipus d'horts.

Impuls privat

L'agricultura social s'expandeix i ho fa sobretot de la mà de la iniciativa privada. Ho assenyala l'informe de la fundació Cedricat, que també demana un marc jurídic propi i la creació d'un banc de terres per a un fenomen que ja ocupa més de 2.200 persones en risc d'exclusió i dona feina a 800 treballadors. Daniel Stef, de 53 anys i nascut a Transsilvània, anhela engrossir aquesta llista. La crisi el va empènyer a canviar el formigó i el morter per la terra i l'aixada. Ell serà el president de la futura associació: "Estic content. Encara que arribi cansat cada dia a casa, l'hort em dona una satisfacció que cap altra feina m'ha donat mai".

Molts viuen una comunió màgica amb la terra. Per a Vallès, conrear entronca amb l'instint de tot ésser humà. Però per a molts d'aquests nous pagesos l'hort no és només un retorn als orígens, sinó també una millora de la seva dieta i de l'autoconfiança, i els obre a noves relacions i a un nou ofici. "Per què la societat ens rebutja? –es pregunta el Daniel–. Complir 50 anys no significa que ja no serveixis. Tinc moltes ganes que l'associació tiri endavant per demostrar que encara servim". Vallès els anima, però també matisa: "Que l'agricultura social arribi a donar un sou digne és molt difícil. Però dona esperança".

Guanyar força a les articulacions i reduir la sensació d'estrès

N.C.
BARCELONA

D'un hort ben cuidat no només en germinen fruites i verdures gustoses. La terra també produeix fruits intangibles, com els beneficis físics, psicològics, cognitius i socials per a qui la conrea. Això és el que defensa Punt Eco, una empresa lleidatana que fa tres anys que treballa en l'horticultura terapèutica, una branca de l'agricultura social que defensa el treball al camp per millorar la salut dels malalts. Han fet tallers per a gent gran, malalts d'Alzheimer, de Parkinson i discapacitats, sempre amb la inspiració dels referents mundials de la Gran Bretanya i els Estats Units.

Cada hort s'adapta a les necessitats del col·lectiu. "Per a persones amb Alzheimer, creem recorreguts circulars per evitar l'estrès que provoca arribar a un punt final", explica Marc Olomí, llicenciat en ciències ambientals i membre de Punt Eco. Per als cecs, es dissenya un "hort molt sensorial en olors i textures", en què s'inclouen plantes aromàtiques, com el romaní i la camamilla, que amb la seva fragància guien l'in-

vident per l'hort. L'exposició a la llum solar regula els cicles de la son i la gana, i la feina del camp millora la força i l'elasticitat en músculs i articulacions. A més, el conreu de l'hort estimula la memòria i millora l'autoestima. "La connexió emocional que hi ha amb les plantes es tradueix en la disminució del nivell d'estrès", explica Olomí.

Experiència personal

Aquest jove agricultor assegura que els malalts amb què treballen han notat millores en la seva salut. Explica que les persones que es recuperen després d'un ictus aprecien del camp que els ajuda a recuperar la seva condició física. Els drogodependents en rehabilitació, per la seva banda, valoren les relacions socials amb altres persones que treballen la terra. "Estar amb altres persones en condicions complicades que se'n surten els ajuda moltíssim a relativitzar els seus problemes d'ansietat", afirma Olomí.

Ara Punt Eco, juntament amb l'Institut de Recerca Biomèdica (IRB) de Lleida, investiga els beneficis que conrear un hort pot generar en persones sanes. Un total de 20 persones d'entre 18 i 60 anys participen en la recerca, que té com a objectiu detectar canvis en la dieta, l'estat d'ànim, el nivell de colesterol, els antioxidants i la vitamina D. —

Tipologia
L'horticultura es pot adaptar a les necessitats de cada col·lectiu

Recerca
El repte ara és demostrar que l'hort és positiu per a persones sanes